

Stockholm 2005-01-13
Remissyttrande
Ert Dnr: Jo2004/2000/NS
Vårt Dnr: 387/2004

Jordbruksdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Införande av obligatorisk funktionstest för lantbrukssprutor och fläktsprutor (Jordbruksverket, Rapport 2004:17)

Allmänt

Svenskt Växtskydd (tidigare Industrin för Växt- och Träskyddsmedel, IVT) är namnet på vår branschförening för växtskyddsföretagen i Sverige.

Vi ser funktionstest av sprutor som en viktig länk i kedjan för en säker och effektiv användning av växtskyddsmedel. De råd som kan ges i samband med spruttestens unika dialogsituation är av stor betydelse. En utveckling av funktionstestverksamheten är ett naturligt led i verkställandet av riskminskningsmålen i handlingsprogrammet för användningen av bekämpningsmedel i jordbruket och trädgårdsnäringen till år 2006. Utredningen, som presenteras i Jordbruksverkets Rapport 2004:17, utgör ett bra beslutsunderlag för utvecklingen av system för funktionstest i Sverige.

Inte minst mot bakgrund av att Sverige tidigt tagit initiativ till, och arbetat aktivt med, standardisering av regler för funktionstest, är det rimligt att den svenska funktionstesten anpassas så att den uppfyller kraven i EN 13790. Att inte testa och mäta spridningsbild i överensstämmelse med denna europeiska standard, skulle vara ett steg tillbaka, och rimma mycket dåligt bl a med Sveriges generellt sett strikta definition av bästa möjliga teknik.

Kommentarer till förslaget

Jordbruksverkets förslag, att myndigheten själv tar det övergripande centrala ansvaret för funktionstestverksamheten välkomnas.

Ett system för funktionstest bör om möjligt innefatta alla lantbrukssprutor, oavsett användningsområde. Även begagnade sprutor som säljs bör ha gällande funktionstest. Svenskt Växtskydd delar Jordbruksverkets uppfattning att det är viktigt med en god anslutning till systemet med funktionstest. En god anslutning kan uppenbarligen uppnås på flera sätt. EU-kommissionen påpekar i temastrategin för hållbar användning av växtskyddsmedel, att obligatoriska system har visat sig vara effektivare än

Svenskt Växtskydd är en sektorgrupp inom Plast- & Kemiföretagen

Adress
Box 5501
114 85 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
08-783 86 00

Fax
08-663 63 23

E-post
info@svensktvaxtskydd.se
Hemsida
www.svensktvaxtskydd.se

frivilliga. Detta är sannolikt beroende av organisation och förutsättningar, och motsägs delvis av Jordbruksverkets beskrivning av det internationella läget.

I utredningen refereras till det tyska systemet med obligatorisk funktionstest, där anslutningen bara uppges vara 65 respektive 50 % för lantbrukssprutor respektive fläktsprutor. Från Belgien, där funktionstest likaledes är obligatoriskt uppskattas anslutningen vara ca 90 %. I Finland måste lantbrukare för att få miljöersättning förbinda sig att genomföra sex basåtgärder. En av åtgärderna är ”växtskydd”, som bl a innefattar funktionstest av sprutor. Anslutningen av lantbrukarna var redan i början av finansieringsperioden (år 2000) 91 %, representerande 96 % av arealen.

Vi ser två stora fördelar med miljöersättningsmodellen framför ett obligatorium. Den ena är att *kombinationen med de övriga miljöförbättrande åtgärderna*, som utgör villkor i systemet för ett säkert växtskydd, innebär en större miljönytta. Den andra är delaktigheten hos lantbrukarna. Det är idag en allmänt utbredd uppfattning bland såväl politiker och myndigheter som företrädare för näringslivet, att krav på nya miljöförbättringar bara kan tillgodoses om det finns *engagemang och delaktighet* hos dem som blir satta att utföra åtgärderna.

Det råder inget som helst tvivel om riktigheten i Jordbruksverkets bedömning av förutsättningarna för framgång med ett system med miljöersättningar: ”Detta kräver dock att det finns finansiellt utrymme för en sådan åtgärd. Utformningen av den miljöersättningen dvs vilka åtgärder som behöver vidtas och framförallt om denna ersättningen för dessa åtgärder upplevs som god, har avgörande betydelse för hur anslutningen kan förväntas bli.”

Svenskt Växtskydd uppmanar därför Jordbruksdepartementet, att vid utformningen av kommande LBU-program, ta hänsyn till möjligheterna i en miljöersättning för miljöförbättrande växtskyddsåtgärder, varav funktionstest av lantbrukssprutor är en.

Om en attraktiv miljöersättning, innehållande bl a krav på funktionstest, av någon anledning inte kan utformas, tillstyrker Svenskt Växtskydd att krav på funktionstest införs med stöd i miljöbalken. Vi arbetar för att avskaffa punktskatten på kemiska växtskyddsmedel, men anser att så länge skatten finns, är återföring för finansiering av funktionstest en lämplig användning. Vi accepterar också – som tredjehandsalternativ – finansiering via avgifter.

Det svenska systemet för funktionstest måste kännetecknas av kvalitetssäkerhet och objektivitet. En viktig del blir den kvalitetskontroll som föreslås. Till kvalitetskontrollens uppgifter hör att garantera balansen mellan spruttestarens dubbla roller – dels det rena testarbetet och dels rollen som reparatör och leverantör av reservdelar och påbyggnadsutrustning. Från Belgien rapporteras om en ”...styrkommitté, bestående av representanter för testverksamhetens intressenter. Syftet är att garantera verksam-

hetens objektivitet.” Om en motsvarande kommitté bildas inom det svenska systemet är Svenskt Växtskydd beredda att delta i arbetet.

Att ansvaret för de administrativa funktionerna ligger centralt på Jordbruksverket bör vara en av förutsättningarna för likformiga tester över hela landet. Om kommunerna blir ansvariga för tillsynen av efterlevnad (miljöbalken), är det nödvändigt att kompetensutveckling och inspektionsrutiner erbjuds miljö- och hälsoskyddsinspektörerna. I ett system med miljöersättningar, där länsstyrelsen utför kontrollen, måste motsvarande utbildning och understöd ges till länsstyrelsens kontrollpersonal.

Kostnader

Det är viktigt att testkostnaden för sprutägaren, i ett avgiftsfinansierat system, inte blir alltför hög. Utredningen innehåller kostnadsberäkningar för olika omfattning på testverksamheten. I avsnitt 9.3.2, tabell 7, uppges kostnaden per test, beroende på antal sprutor, kunna variera mellan 2 300 och 3 000 kr. Hänsyn är då tagen till behovet av ny testutrustning, för att kunna mäta spridningsbild enligt EN 13790.

Vidare anges i texten att transportkostnader 200-500 kr kan tillkomma i vissa områden. Andra kostnader som uppges kunna tillkomma är hyra för lokaler (vid störande vind och regn) samt för ökad tidsåtgång under en inkörningsfas.

Enligt vår uppfattning bör i kalkylen också hänsyn tas till den prisökning som skett sedan förfrågan bland testarna gjordes 2002. Dessutom kommer sannolikt varje test att ta längre tid, och kraven på testarnas administration att öka (anges i 9.1). Även dessa kostnader bör läggas till kalkylen i tabell 7. Ytterligare en kostnad som bör tas med är testarens grundutbildning och fortbildning.

Eftersom prissättningen enligt förslaget ska vara fri, är det också viktigt att beakta den stora variation som kommer att uppstå på grund av skillnader i geografiska avstånd och konkurrenssituation. Sammantaget är det vår bedömning att den verkliga kostnaden för funktionstest av en lantbruksspruta kan komma att bli avsevärt högre än vad man kan få intryck av i avsnitt 9.3.2.

Övergripande slutsatser

Det är Svenskt Växtskydds uppfattning att:

- Det är bra att Jordbruksverket gjort en grundlig utredning, och är berett att ta det centrala ansvaret för ett system med funktionstest.
- Funktionstest av sprutor är en viktig länk i kedjan för en säker och effektiv användning av växtskyddsmedel.

- God anslutning till systemet är en viktig och grundläggande förutsättning för att uppnå största möjliga miljönytta.
- En attraktiv miljöersättning (inom kommande LBU-program) med ett paket av åtgärder för en säker användning av växtskyddsmedel, i vilket krav på funktionstest ingår, har stora möjligheter att minska risken för negativ miljöpåverkan.
- Om en attraktiv miljöersättning, innehållande bl a krav på funktionstest, av någon anledning inte kan utformas, tillstyrker Svenskt Växtskydd att krav på funktionstest införs med stöd i miljöbalken.
- Punktskatten på kemiska växtskyddsmedel bör avskaffas, men så länge skatten finns, är återföring för finansiering av funktionstest en lämplig användning.
- Om ett obligatorium införs är det viktigt att kostnaden för sprutägaren inte blir alltför hög. Kalkylerna i rapporten kan leda till en underskattning av flera av kostnaderna.
- Kvalitetskontroll av funktionstesterna blir en viktig del av systemet för att trygga likformiga tester över hela landet.
- Funktionstest i Sverige bör utföras i överensstämmelse med den europeiska standarden EN 13790. Bestämning av spridningsbild enligt denna standard bör ingå i testen.

Svenskt Växtskydd

Hans Hagenvall